

CIÈNCIES SOCIALS: GEOGRAFIA I HISTÒRIA · 1R ESO · SITUACIÓ D'APRENTATGE

El gran canvi

*Va valer la pena el Neolític? Investiga, valora i
defensa el teu veredict*

SITUACIÓ D'APRENTATGE · 3 SESSIONS

---

1 El repte

LA TEVA MISSIÓ

Sempre ens han explicat que el Neolític, quan els humans van començar a conrear la terra i criar animals, va ser un dels grans **progressos** de la història. Però alguns científics ho posen en dubte: diuen que els primers pagesos treballaven més, menjaven pitjor i emmalaltien més que els caçadors. **Qui té raó?** La teva feina és investigar-ho amb proves a la mà i dictar un **veredictes argumentat**: el pas al Neolític va millorar o va empitjorar la vida humana?

1.1 Com funcionarà

Treballaràs com un **investigador o investigadora**, sol o en parella, durant tres sessions. No es tracta de buscar «la resposta correcta» en un llibre, sinó d'examinar un conjunt de **proves**, sospesar-les i construir la teva pròpia conclusió, tal com fa un historiador de veritat. Al final hauràs de defensar el teu veredictes davant la classe i acceptar que altres companys potser n'arribaran a un de diferent: en història, sovint, no hi ha una sola resposta bona, sinó respostes ben o mal argumentades.

1.2 El que has d'entregar

Un **dossier d'investigació** de dues parts:

- La **taula de proves**: per a cada prova que examinis, anotes si apunta a «va millorar la vida» o «la va empitjorar» i per què.
- El **veredictes**: un text breu (10-15 línies) on dones la teva resposta a la pregunta i la justifiques amb almenys quatre de les proves treballades, reconeixent també l'argument contrari.

---

2 El que has de saber per començar

2.1 De caçadors a pagesos

Durant gairebé tota la prehistòria, els humans van viure de la **caça, la pesca i la recollecció**: prenen de la natura el que necessitaven i, quan s'esgotava, es traslladaven a un altre lloc. Eren **nòmades** i vivien en grups petits i bastant igualitaris.

Fa uns 12.000 anys, en algunes zones del món, va començar un canvi enorme, la **revolució neolítica**: els humans van aprendre a **produir** els seus aliments amb l'agricultura i la ramaderia. Qui sembla un camp s'hi ha de quedar fins a la collita, de manera que es van fer **sedentaris** i van construir els primers poblats. Aquesta és la història «oficial» del progrés. Però, com tota història, té una altra cara.

2.2 Dues paraules clau

- **Excedent**: el menjar que sobra un cop coberta la necessitat del grup. Permet alimentar més gent... però també que algú l'acumuli i es faci més ric i poderós que els altres.
- **Esperança de vida**: els anys que, de mitjana, viu una persona. Els ossos i les dents que troben els arqueòlegs ens en donen pistes molt fiables.

---

3 L'expedient: vuit proves per examinar

Aquí tens les proves del cas. Llegeix-les amb atenció: algunes apunten cap al «progrés» i d'altres cap al contrari. La teva feina és decidir, per a cadascuna, què suggereix i anotar-ho a la taula del dossier.

Prova 1 · Més boques per alimentar

Amb l'agricultura, una mateixa extensió de terra alimentava molta més gent que amb la caça. La població humana va començar a créixer com mai abans: dels pocs milions de caçadors es va passar, amb els segles, a desenes de milions de persones.

Prova 2 · Esquelets que parlen

Quan els arqueòlegs comparen ossos de caçadors paleolítics amb ossos dels primers pagesos neolítics de la mateixa regió, sovint troben que els pagesos eren **més baixos** i tenien **més marques de malalties i de desgast**. El cos d'un pagès patia més que el d'un caçador.

Prova 3 · Una dieta més pobra

Els caçadors-recol·lectors menjaven molt variat: carn, peix, fruits, arrels, ous, mel... Els primers pagesos depenien sobretot d'un o dos cereals (blat, ordi). Si la collita d'aquell cereal fallava per una sequera o una plaga, podia arribar la **fam**.

Prova 4 · La feina no s'acaba mai

Alguns estudis de pobles caçadors actuals calculen que dedicaven unes 3-5 hores al dia a aconseguir menjar i tenien molt temps lliure. Treballar el camp, en canvi, exigeix llaurar, sembrar, regar, vigilar, segar, moldre... **de sol a sol i tot l'any**.

Prova 5 · Un sostre i un rebost

El sedentarisme va permetre tenir **cases estables**, més còmodes i segures que una cova o una cabana provisional, i **guardar aliments** (gra, en gerres de ceràmica) per a l'hivern o per als mals temps. Per primera vegada, el menjar no depenia només del que es trobava cada dia.

Prova 6 · Malalties noves

Viure amuntegats en poblats i conviure de prop amb animals domèstics (vaques, porcs, gallines) va afavorir l'aparició i el contagi de **malalties infeccioses** que abans gairebé no existien. Moltes epidèmies de la història tenen aquí el seu origen.

Prova 7 · Temps per inventar

Com que no tothom havia de buscar menjar, algunes persones es van poder dedicar a altres feines: terrissaires, teixidors, constructors... Va néixer l'**artesanía**, i amb el temps invents com la ceràmica, el teixit, la roda i, finalment, l'escriptura.

Prova 8 · Apareixen rics i pobres

Mentre tot s'havia de transportar a coll, ningú no acumulava gran cosa. Amb els camps, els ramats i els excedents, alguns van començar a tenir **molt més que els altres**. Van néixer les **desigualtats** socials i, més endavant, els amos i els esclaus.

SAPS QUE...?

Un historiador molt conegut, en Yuval Noah Harari, va arribar a escriure que la revolució agrícola va ser «el gran engany de la història», perquè va permetre que hi hagués més humans... però vivint pitjor cadascun d'ells. No tothom hi està d'acord. Aquesta és exactament la mena de debat que ara has de resoldre tu!

---

4 Pla de treball (3 sessions)

4.1 Sessió 1 · Entendre el cas i classificar les proves

- 1 **Posa't en situació.** Llegeix el repte (apartat 1) i el context (apartat 2). Assegura't que entens la pregunta: no és «què va passar?», sinó «va ser bo o dolent?».
- 2 **Examina les vuit proves** de l'expedient. Per a cadascuna, decideix si apunta cap a «va millorar la vida» o cap a «la va empitjorar», i resumeix en una frase per què.
- 3 **Omple la taula de proves** del dossier (apartat 5). Si treballes en parella, comenteu cada prova abans d'anotar-la: és normal que no sempre hi estigueu d'acord.

4.2 Sessió 2 · Pesar la balança i decidir

- 1 **Compta i pesa.** Quantes proves apunten cap a cada costat? Però atenció: no es tracta només de comptar. Hi ha proves que et semblen més importants que altres? Quines?
- 2 **Pren una decisió.** Tria la teva resposta: el Neolític va millorar la vida, la va empitjorar, o «depèn» (per a qui? la població en conjunt o cada persona?).
- 3 **Prepara l'argument contrari.** Un bon veredictre reconeix l'altra postura. Anota el millor argument que faria servir algú que pensés el contrari que tu, i com el respondries.

4.3 Sessió 3 · Redactar i defensar el veredictre

- 1 **Redacta el veredictre** (apartat 5): 10-15 línies amb la teva resposta, justificada amb com a mínim quatre proves i amb una frase que reconegui l'argument contrari.
- 2 **Defensa'l davant la classe** en una intervenció breu (1-2 minuts). Pots llegir-lo, però intenta mirar el públic i parlar amb seguretat.
- 3 **Escolta i compara.** Has arribat a la mateixa conclusió que els altres? Per què creus que persones que han vist les mateixes proves poden pensar coses diferents?

5 El teu dossier d'investigació

5.1 Taula de proves

Per a cada prova, marca cap a quin costat apunta i explica per què en una frase.

PROVA	A QUIN COSTAT APUNTA?	PER QUÈ? (LA TEVA EXPLICACIÓ)
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		

5.2 El meu veredict

Respon la pregunta «va valer la pena el Neolític?» en 10-15 línies. Comença amb la teva resposta clara, justifica-la amb almenys quatre proves i acaba reconeixent (i responent) el millor argument contrari.

El meu veredict és que...

6 Com s'avaluarà

Aquesta situació d'aprenentatge no es valora per haver «encertat» la resposta —no n'hi ha una de sola—, sinó per la qualitat de la teva investigació i del teu raonament.

DIMENSIÓ	NA	AS	AN	AE
Interpretació de les proves	No relaciona les proves amb la pregunta o ho fa amb errors.	Classifica correctament la majoria de proves.	Classifica bé totes les proves i les explica amb claredat.	Interpreta les proves amb matís i n'identifica de dobles o ambigües.
Argumentació del veredict	No dona resposta o no la justifica.	Dona una resposta justificada amb alguna prova.	Justifica la resposta amb quatre proves ben triades.	Argumenta amb solidesa i integra l'argument contrari de manera convincent.
Vocabulari i rigor històric	No fa servir els conceptes de la unitat.	Usa alguns conceptes bàsics correctament.	Usa el vocabulari específic amb precisió.	Domina el vocabulari i el fa servir amb naturalitat i exactitud.
Comunicació de la defensa	No participa o llegeix sense comprensió.	Exposa el veredict amb suport constant del paper.	Exposa amb seguretat, ordre i bona dicció.	Exposa amb fluïdesa, mira el públic i respon preguntes.

La qualificació final s'expressa amb els nivells d'assoliment: **NA** (no assoliment), **AS** (assoliment satisfactori), **AN** (assoliment notable) i **AE** (assoliment excel·lent).

SAPS QUE...?

Si treballeu en parella, recordeu que tots dos heu de poder defensar el veredict: assegureu-vos que enteneu i compartiu cada argument que heu escrit, encara que un l'hagi redactat més que l'altre. A la defensa oral podeu repartir-vos les proves a parts iguals.